

Barka /Gömör megye/

1940.VIII.16.

Mihály József plébános által vezetett plébániai krónika kivonatos adatai a canonica visitatio szerint:

Az 1829. évi can.vis. szerint a plébániát a góthok alapították 1428-ban Zsigmond római császár és magyar király uralkodása alatt. 1517-ig a hívők róm.katólikusok voltak, de az ellenreformáció ide is eljutott. A hívők 148 évig lelkész nélkül voltak. A református vallásra kényszerítették őket. 1674-ben Széchenyi György esztergomi prímás Péchy Ferencet nevezte ki, aki összesen 11 hívőt talált. Utána Oszvárd Mihály volt a plébános, aki alatt 43 hívő volt. Őt később elűldözték a reformátusok. Ekkor lelkész nélkül maradt a plébánia 1747-ig. 1747-ben újból betöltötték a plébániát és 1748-ban Vallasik János lett a plébános, aki megkezdte az anyakönyvek vezetését is. Vallasik sok reformátust visszatérített. Almássy Béla /1842-1883/ hajtotta végre a plébánia földek tagosítását.

A hitélet jó, lopás nincs, házasságtörés sincs. A más faluból való házasságok egyenlő arányban vannak a helyből való házasságokkal.

A betlehemjárás szokásban van. /A betlehemjárás szövegét és a szokás leírását lásd az Ethnographia 1940.-ik számában : Munga János: Felvidéki betlehemes játékok./

A barkai favágók Kassára, sőt Ruténföldre is eljártak fát vágni.

A vegyes házasság nagyon ritka. Körülbelül 3 ilyen történt az utóbbi időben.

A gyerekek karácsony estéjén "kántálni" járnak. Közismert karácsonyi népdénekeket énekelnek az ablakok alatt, ami után diót, almát, meggyorót vagy pénzt kapnak.

A pásztorok farsangkor házról-házra járnak, elmondják a következő verset, ami után a gazdától szalonnát kapnak:

Tu, tu, tu farsang,
 János Uram farsang.
 Tyukláb, daruláb,
 macska ül a szalonán.
 Menjenek lehajtani,
 nekem egy nagy darabot vágni.

Nagycsütörtökön éjjel a pásztorok sorra járnak a falut és minden ablakba "türtölnek", kürtölnek.

Születés. Mikor rágyútt a fájdalom, lefeküdt az asszony, aztán felkötötték a "felkötő lepedőt." Mikor a gyerek megszületik, madzagot kötnek a kezére, hogy meg ne igézzék, "szemtől ne essen." Többen a gyerek lábára is kötnek madzagot az igézés ellen. A gyerekről a keresztelő ruhát csak másnap szabad levenni, hogy éjjel az édesanyjától el ne vigyék.

"Legényemelés". Husvétvasárnapján éjjel, azaz husvéthétőre virradóra a kocsmában a 16-17 éves legényeket felemelik háromszor a padlásig, aztán elengedik. A felemelt legények ezután áldomást fizetnek. Hajnalban aztán a felemelt legények öntözik meg az első leányokat. A felemelt legények ettől kezdve a többi legényekkel együtt járhatnak a fonóházba és a leányokat hazakisérhetik. A felemelés előtt nem mehetnek nyíltan a legények közé.

"Beavassák a tánckaréjba." A leányt kb. 15 éves korában táncmulatság alkalmával, ~~amikor~~ a husvétüi időben, amikor a cigány nem muzsikál /a tánc szünetében/ maguk közé veszik a tánckaréjba az öregebb leányok. Ezek a leányok aztán ezután is beállnak közéjük. Ez a tánckaréjba való beavatás a leányoknál körülbelül ugyanazt a szerepet tölti be, mint a legényeknél a legényemelés; ezután az eddigi kisleány nagy-leánynak számít.

Házasság. A fiatalok leginkább a táncmulatságokon ismerkednek össze. A vidéki leányokat a vásárokon, bucsukon és táncmulatságokon ismerik meg. Ha megismerik a vidéki leányt, azután érdeklődnek utána, hogy milyen "viseletű"? Az ismerkedés első lépése az, hogy a legény hazakiséri a leányt. A szobába csak akkor megy be a legény, ha komoly a dolog, addig csak a kapuban beszélgetnek.

A legény a keresztapját, keresztanyját vagy bátyját küldi "követségbe". Ilyenkor mondják meg a leány szülei, hogy odaadják-e a legénynek a leányt.

Ha vidékről akarnak menyasszonyt hozni, a kérés után egy hétre, rendszeresen vasárnap vagy ünnepnap a menyasszony rokonai "tűzházat nézni" jönnek a legényházhoz. A legényháznál ilyenkor kitakarítják az udvart, mindent rendbe tesznek, vendégséget készítenek. Néha azonban a menyasszony, illetve a leány rokonai "csalt vetnek", nem akkor jönnek, amikorra ígérték, várták őket. A tűzháznézők asszonyok megnézik, hogy tisztaság van-e a házban, az udvaron, rend van-e a gazdaságban? Megnézik az istállót, padlást, kamrát, stb. Ezután mondják meg a legénynek, illetve szüleinek, hogy adadják-e a leányt. Néha ~~amikor~~ kitérő választ adnak, azt mondják, hogy megüzenik. Ha a leány szüleinek válasza kedvező, egy hétre rá megtartják az eljegyzést, a kézfogót.

A kézfogó szombat este van, amikor kendőt cserélnek.

Mikor vásárolni mennek, a legény szülei 50-200 pengőt adnak a menyasszonynak menyasszonyruhára. A pénzt a vőlegény viszi el menyasszonyának. Ezt "jegypénz"-nek nevezik.

Vőfélyek. A menyasszonynak is, meg a vőlegénynek is két-két vőfélye van. A vőfélyek egyik karjára törülközőt kötnek, mellükön lelógó zsebkendő, bokorra kötött pántlika és viaszbokréta van. Kalapjuknál puszpang /télizöld/.

A vőfélyek a lagzi előtt két nappal hivatgatnak. A közeli rokonokat a szülők hívják meg egy héttel a lagzi előtt. A vőfélyek a lakodalom napján másodszor hivatgatnak.

A lakodalom előtti este a menyasszony leánypajtásait meghívja "csiga-csinálásra" /a levesbe való csigatésztát készítik el/.

Gazdasszonyt a rokonság köréből hívnak, de ha nincs a rokonságban jó főző, idegent is meghívnak.

A legtöbb lakodalmat hétfőn tartják. A szegényebb családok vasárnap. Az esküvő régebben délelőtt volt, most délután 4 óra körül.

A menyasszonyt legközelebbi rokonai öltöztetik fel. Koszorúja viaszból van, hosszú fátyollal.

Ha a templomban elcsuszik a fátyol vagy az esküvő alatt elalszik a gyertya, nem szűz a menyasszony. Ha az esküvő alatt esik az eső, akkor sokat fog sírni a menyasszony.

A vőlegényháznál a legény apja kenyeret, imakönyvet, olvasót ad a menyasszony kezébe, hogy ezek sose hiányozzanak a házból. Ha vidékre viszik a menyasszonyt, "vám pénzt" kérnek. A legények elkötik az utat láncsal vagy kötéllel és addig nem engedik őket, amíg a vőlegény nem fizet. /A csehek alatt 50-100 koronát fizetett a vőlegény./

Mikor a menyasszony a vőlegény udvarába lép, tilókkal zörögnek, az ajtót pedig bezárják a menyasszony előtt.

Vacsora alatt pénzt szednek, hogy a gazdasszony megégett kezére orvosságot vehessenek.

Mikor a menyasszonyt felkontyolják, eljárják a menyasszonytáncot. A menyasszonnyal csak férfiak táncolnak. Utána pénzt dobnak a tányérba. A pénz a menyasszonyé.

Régebben a "hőrészesek", a menyasszonyx rokonai a vacsora után mentek a vőlegényházhhoz.

